

B

EXERCITATIO
M E D I C A
VIGESIMA TERTIA:

*In almâ Argentoratensium Aca-
demiâ proposita:*

PRÆSIDE
MELCHIORE SEBIZIO
juniore, Doctore ac Pro-
fessore Medico:

Respondente
NOACHO WALTHERO,
CALVENSI.

ARGENTORATI,
Typis exscribebat Joannis Andrea.

Anno M. DC. XXIV.

CLARISSIMO ATQVE
EXPERIENTISSIMO

VIRO,

DNO. JOHANNI

OSWALDO,

SERENISSIMI PRINCIPIS,

AC

DOMINI,

DNI. JOHANNIS

FRIDERICI,

DVCIS

WÜRTEMBERGIACI ET TECCIACI, &c.

MEDICO:

Favitori & Amico observando,

Exercitationem hancce

dicat ddot

NOAH WALTHER

Respond.

PROBLEMA I.

SItne in corde unus tantum ventriculus, an duo, an tres? Aristoteles l. 3. de part. an. c. 4 scribit, necessario in quovis corde cavitationem aliquam esse: idq. probat ex eo: quia cor sanguinis est officina: sanguinis autem generatio locum aliquem & conceptaculum postulat. De numero autem ventriculorum sibi minime constare videtur. Etenim l. 3. part. an. c. 4. dicit, cor magnorum animalium triplicem habere ventriculum: minorum duplicem: πῶτον δ' ἕν, omnium vero unum: nullumq. esse, quod sine illo ventriculo constet: idq. propter causam modo allatam. Sed l. 1. hist. an. c. 17. simpliciter, & sine distinctione animalium, ait, cor triplicem habere sinum: maximum in latere dextro: minimum in sinistro: medium magnitudine inter sinistrum & dextrum. Rursus l. 3. hist. an. c. 3. asserit, omnia corda intra se triplicem continere sinum: sed magnitudine variā. Minutissimorum enim animalium sinus esse arctiores, ita ut unus, qui amplior est, vix conspici possit: reliqui sensum effugiāt. Mediocrum secundum etiam conspicuū esse: maximorum videri omnes posse. Galen. l. 6. de us. part. c. 9. in eo subscribit Aristoteli, quod idem numerus ventriculorum cordis in omnibus animalibus non sit. Sed ab eo dissentit in duobus: i. quia duos ad summum constituit ventriculos, etiā in maximis animalibus. ii. quia numerum ventriculorum non ad magnitudinem & parvitatem animalium refert: sed ad actionis varietatem. Inquit enim, quaedam animalia aërem per nares, os & laryngē inspirare: quaedam vero respiratione carere. Illa duos in corde ventriculos habere assererat: dextrum & sinistrum: idq. propterea, quoniam pulmone prædita, qui respirationis simul & vocis est ἕρ, αὐτ. Hæc unum tantum: nempe sinistrum. Causa est: quia pulmone, cuius gratiā dexter factus, desti-

destituta. Itaq; male Aristotelem numerum ventriculorum cordis
 definitivisse scribit. Neque enim maximis quibusq; animalibus
 tres esse: neq; minimis unicum tantum. Fidem faciunt
 passeruli, mures, & his animalia minora. Habent enim eam
 cordis fabricam, eumq; ventriculorum numerum, quem in equo,
 bove, & animalibus longè majoribus observamus. Nos Ga-
 leno suffragamur: duosq; in sanguineis & respirantibus ani-
 malibus ventriculos cordis agnoscimus: quos Hippocrates
^{αστεgas} Galenus ^{νοιδας} Iulius Pollux ^{δεξιπυς} appellat: dex-
 trum scilicet, qui venosus & sanguineus dicitur: quiq; ad con-
 extremum non pervenit, & tenuiore cinctus est pariete: &
 sinistrum, qui aëreus, spirituosus, arteriosusq; vocatur: qui-
 que dextro est angustior, ac pariete triplo crassiore obvallatur,
 atq; ad conifinem pertingit. In piscibus autem, (cetarios ex-
 cipimus) unum solum statuimus, sinistrum. Cum enim pul-
 monibus careant, dextro ventriculo non egent: quia hic illo-
 rum causâ fabricatus. Carent autem pulmonibus duabus de
 causis, teste Galeno 6. us. part. 9. 1. quia pulmones respi-
 rationis sunt instrumenta. At respirare ipsis, perpetuò in
 aquis degentibus, non licet. II. quia frigidiores sunt, quam
 ut cor eorum tantâ indigeat refrigeratione, quanta per pul-
 mones praestari solet. Frigiditatis verò ipsorum tum alia mul-
 ta sunt indicia: tum maximè sanguinis penuria. Nam vel
 omnino sanguine sunt privata: vel certè paucum habent. Qui
 verò multo sanguine gaudent, & ob id calidiores sunt: ut Del-
 phinus, Vitulus, & Balena, respirant, aëremq; attrahunt, ad-
 mirabili quodam respirationis modo, quem pollicitus Galenus
 est, se aliquando breviter declaraturum, cum brutorum constru-
 ctionem explanaturus.

I I.

Uter ventriculorum calidior, dexter an sinister?
 Aristoteles in genere dexteras partes & nobiliores, & calidio-
 res, & siccores, & fortiores sinistris statuit: uti colligere
 est

est ex lib. 3. part. animal. cap. 3. & 4. nec non sect. 31. problem. 13. 19. & 25. In specie verò dextrum ventriculorum cordis sinistro calidior pronunciat: quòd sanguinem quantitate plurimum, & qualitate calidissimum contineat. Contrario verò modo se sinister habeat. Nobis videtur sinister calidior: primùm quia spirituosus: dexter autem sanguineus: teste Galeno 6. ul. part. 7. At spiritus sanguinem calore vincit. Deinde quia sanguinem multò subtiliorem ferventiorèmq. obtinet, quàm dexter. Hujus enim sanguis naturam quodammodo venosi sapit: quia immediatè fluxit ex venà cavà. Preparatur ergo solum in dextro: in sinistro autem perfectionem & elaborationem majorem acquirit, id quod inde patet: quoniam subtilior, levior, splendidior, & spirituosior. Tertio, quia parietem habet valdè crassum & carnosum: auctore Galeno 6. ul. part. cap. 16. Ultimo, quia sensus noster majorem caliditatem in sinistro quàm in dextro percipit. Immitte digitum in vivi adhuc, aut recentissimè mactati animalis ventriculorum cordis sinistrum, & rem ita se habere compries. Gal. I. de inæq. intemp. c. 5.

I I I.

Quòdnam cordis primariùm officium? De officio cordis confusè videntur loqui auctores. Platonici dicunt, cor esse sedem τῆς ζωῆς, facultatis irascibilis. Galenici domicilium facultatis vitalis statuunt. Aristotelici πρῶτον ζῶον, πρῶτον αἰσθητικόν, καὶ πρῶτον κινητικόν appellant. Hippocratici ἕλκος τῶν ἀρτηριῶν vocant. Alij fontem caloris, officinam sanguinis, ergastulum spiritus, auctorem pulsus & respirationis, nominant: quo vigente vigeant omnia: languente languescant: intereunte intereant. Archang. Piccolhomini scribit, precipuum cordis officium esse, præservare corpus à putredine: idq. jugi perenni, motu. Secundarium verò esse triplex: refrigerationem caloris in diastole: expulsionem fuliginum in systole: & spiritus vitalis

vitalis generationem. Nos præcipuum cordis officium credimus esse procreationem spiritus & sanguinis vitalis: idq; primum probamus ex cordis structurâ: in quâ nihil præter proprium parenchyma, cavitates, sanguinem, aërem inspiratum, & vasa cernitur. At in parenchymate latitat efficiens sanguinis & spiritus. In cavitatibus locus est eorum generationis. Sanguis qui ex venâ cavâ in dextrum sinum effusus est, materiam præbet & sanguini vitali, & spiritui vitali. Inspiratus aër non modo fervorem ventilat: verum etiam in spiritum vitalem facit. Vasa faciunt, vel ut materia pro generatione sanguinis & spiritus cordis suppeditetur: vel generatus sanguis & spiritus in pulmonem & reliquum corpus derivetur. Deinde quia posito hoc officio, reliquâ, de quibus dixerunt alij, vel antecedunt, vel consequuntur. Antecedit autem pulsus: consequuntur vero conservatio caloris in partibus cæteris, præservatio à putredine, actus nutritionis, sensus & motus: deniq; origo arteriarum. Pulsus enim motus est compositus ex systole & diastole conflat. In diastole fit attractio sanguinis ex venâ cavâ in ventriculum dextrum: ut ex eo generetur sanguis vitalis pro nutritione pulmonum: & spiritus vitalis: cum scilicet sanguinis preparati portio per cavernas septi, quo cordis sinus, veluti interjecto quodam pariete, distinguuntur, in sinistrum ventriculum transmeavit. Fit item attractio aëris ex arteriâ venosâ in ventriculum sinistrum: scilicet pro generatione spiritus vitalis, & generati ventilatione. In systole vero per vas dextri ventriculi, venam arteriosam, vitalis sanguis effunditur in pulmones: & per vas ventriculi sinistri, aortam, sive arteriam magnam, emittitur in totum corpus, & sanguis, & spiritus, inibi generatus, & unâ cum illis calor vitalis, qui salis instar, omnes partes à putredine præservat: facitq; ut operationes suas exercere possint. Suo enim modo Philosophis concedimus, cor esse principium non solum motus: sed etiam nutritionis & vivitudo: scilicet remotum, mediatum, & commune. Omnia ergo cõspectant, ut sanguis & spiritus possit generari: generatus conservari: conservatus tum in pulmones, tum in reliquum corpus per arterie magna propagines, veluti per canales & tubos, deferri.

Vtra

Vra pars nobilior atque præstantior, Cor an Cerebrum? Aristoteles lib. 3. de part. an. c. 11. ambas hæc partes uariis uocibus appellat: & propterea etiam robustissimis munitis esse membranis scribit. Tutelam enim principalibus partibus cumprimis necessariam esse. Verum quando eas inter se confert, cor nobilitatis & dignitatis nomine cerebro longe præfert. Cujus sententiam omnes Peripatetici amplectuntur: & primum excellentia locum, non tantum respectu cerebri, sed etiam aliarum omnium corporis partium, cordi tribuunt: idq. regi comparant, quod regat atq. gubernet partes omnes: quod a nullo dependeat: sed à quo dependeat omnes: quod deniq. forbeat, sustentet, uiuificet, & conseruet omnes. Conferunt etiam radici; dicuntq. animam præcipue ac primario residere in corde, & in eo esse tanquam in radice, à quo postea diffundatur in uniuersum corpus. Simile quoque Soli asserunt. Vt enim Sol calore suo sublunaria corpora vegetat: suoque lumine omnia collustrat: sic cor partes uiuificare, & ad actiones disponere ajunt. Et quemadmodum lumen principale esse habet in Sole: in aëre autem illud habet per participationem & derivationem à Sole: sic animam principale esse in corde habere dicunt: in reliquis autem partibus esse participatum. Rationes, quibus principatum istum cordis probant, partim ex Aristotele sunt petita: partim aliunde accersita. I. est: quia cor principalissimum & proximorum anime instrumentorum, calor scilicet & spiritus vitalis, est scaturigo. II. quia regis instar medium in corpore locum, omnium scilicet nobilissimum, obtinet. III. quia cerebrum & reliqua membra cordis sunt ministri, jussa ejus exequentes. IV. quia in corde, tanquam in regia, anima suum habet domicilium. V. quia cor primum uiuit, & ultimum moritur. VI. quia ad totius individui conseruationem simpliciter est necessarium. Est enim omnium operationum author. Rationes, quas Aristoteles profert de usu cerebri, quod est cor refrigerare: de uasorum omnium origine, quam dicit cor esse: de sanguificationis officinâ, quam eidem cordi assignat, consultò nunc omittimus. Contra Galenici cerebrum præferunt. i. quia nobi-

nobilissimas exercet actiones, & inter alias etiam eas, quæ principes dicuntur. II. quia $\epsilon\gamma\alpha\sigma\tau\epsilon\iota\omega\varsigma$ est spiritus animalis: qui vitali generosior. III. quia in supremâ corporis regione, quæ æthereæ mundi plaze respondet, situm. IV. quia non, ut cor, $\pi\epsilon\delta\varsigma$ τὸ $\epsilon\upsilon\omega\alpha\iota$ tantum conducit: sed vel inprimis $\pi\epsilon\delta\varsigma$ τὸ $\epsilon\upsilon\omega\alpha\iota$, quod longè præstantius τὸ $\epsilon\upsilon\omega\alpha\iota$. Facit enim ad rerum cognitionem comparandam. Arbitramur, neutrum altero simpliciter & absolute nobilius esse: sed cerebrum quidem cor præcedere, ratione excellentiæ functionum, quæ $\pi\epsilon\delta\varsigma$ τὸ $\epsilon\upsilon\omega\alpha\iota$ spectant. Cor verò antecellere cerebro, quatenus illud regit, fovet, conservat, eig. calorem atq. spiritus largitur, ut actiones exercere possit. Sic enim est quoddam agens: cerebrum verò patiens. At agens secundum Arist. l. 3. de an. præstantius est patiente: quia actus nobilior est potestate. Agens autem agit, quatenus est actu: & materia patitur, quatenus est potestate. Dignitate quoq. cerebrum propterea antecedit, quoniam anima in eo est radicative: in cerebro autem, & reliquis partibus derivativè solum, sive participativè.

V.

Sitné cor primum vivens & ultimum moriens? Ita quidem docet Aristoteles l. 2. de gen. an. cap. mibi 4. Verùm Archang. Piccolhominus l. 4. anat. lect. 6. postremum quidem mortem oppetere concedit: at negat, primum vitâ frui. Rationes ibidem videantur. Putamus, Aristotelem propterea cor primum vivens statuisse, quod existimavit, primum esse tempore & generatione, animamq. in eo veluti radicari. Nos autem cor radicem quidem animæ concedere possumus: inficiamur verò, cor prius quàm reliquas partes formari. Sunt enim partes duplices: alia fœtui tantum, quamdiu in utero degit, inserviunt: ut membrana, quibus involvitur, & placenta carnea, sive hepar uterinum: alia tales, quæ toto vitæ tempore illi necessariae sunt: quæ rursus vel spermaticæ sunt, ex seminis crassamento genitæ: ut venæ, nervi, arteriæ, ossa, ligamenta, tendines, membrana, &c. vel carnosæ, quarum ortus immediatè est ex sanguine: ut parenchymata viscerum: caro cujuslibet particule propria & peculiaris: & caro muscutorum, quæ fibrosa. Ex quibus quæ fœtus tantum

*tantum inserviunt, tempore & generatione priores sunt: velut
 dicto modo monstrat: reliqua posteriores. In quibus tamen iterum cer-
 tus generationis & perfectionis ordo est. Nam spermatica uno
 omnes tempore delineantur & adumbrantur: teste Hippocr. l. de
 diatr. & lib. de loc. in hom. quia 1. praesens est omnium mate-
 ria, semen: 2. causa efficiens: eaq. partim primaria, facultas pla-
 stica, quae in semine latitat: partim organica, quae per totam semi-
 nis molem diffusa, spiritus & calor: 3. finis & usus. In primâ e-
 nim partium spermaticarum delineatione, cum rudimenta dun-
 taxat earum, & prima stamina adumbrantur, nullius partis
 usus magis quam alterius necessarius est: sed qualibet suo se calore
 fovet. Simul & semel delineata mox augentur & perficiuntur:
 nobiliores & magis necessariae primae: ignobiliores & minus ne-
 cessariae postremae. Post spermaticarum partium delineationem fingun-
 tur carnosae: ac primum carnes viscerum, quae dicuntur *παχυ-
 ματα*: dein caro propria aliarum partium: tandem musculorum.
 Etenim in generatione hominis, inquit Piccolhominus, natura
 eodem tempore ducit filamenta spermatica omnium partium, tan-
 quam telam ordiens: deinde, tanquam telam texens, hausto san-
 guine materno, attractoq. per venam umbilicalem, parenchyma-
 ta & carnes earum format. Quare cor primum vivens statui non
 potest: quia sicuti omnes spermaticae partes uno eodemq. tempore
 formantur: sic quoq. omnes simul & semel animantur. Recte ta-
 men ultimum moriens dici potest. Extinctis namq. partibus reli-
 quis, solum cor adhuc palpitare cernitur. Ratio est: quia prima-
 rium est animae domicilium: in quo animae organa, calor & spiri-
 tus, ultimo desiciunt.*

V I.

*Vtrum aqua pericardij in omnibus viventibus homi-
 nibus secundum naturam reperiatur? Dissecto hominis pe-
 ricardio, humor quidam in eo visitur, quem Hippocrates l. de
 corde dicit: Galenus l. 5. loc. aff. c. 2. humorem urinae speciem
 referentem: Columbus & Fallopius humorem aqueum: Vesa-
 lius aquam seroso humori similem: Laurentius humorem sero &
 urinae affinem nominat. Hinc illud Hippoc. in limine libelli*

B

πρὸ

pericardij: est in tunica cor circumdante (pericardio) humor modicus, velut urina: ut putare possis, cor in vesica diversari. Est quippe pericardij vesica & ratione substantia membranosa, & ratione cavitatis, & ratione figura, & ratione contenti humoris quadantenus simile. Queritur ergo, num humor iste invenitur in omnibus? Ad quod Cruxa diversimodè respondent Auctores. Alij enim tantum in defunctis eum apparere asseverant. Nonnulli eum in viventibus quidem generari perhibent: sed vel aegris vel melancholicis: vel ijs, qui sero abundant, & palpitatione cordis saepe infestantur. Nos cum Laurentio, Piccolhomino, Fallopio, Iasolino, Vesalio, Fernelio, & alijs, humorem istum non in demortuis solum: sed etiam in viventibus, iisq; tum sanis, tum aegris reperiri credimus: in alijs tamen copiosorem: parcio-rem in alijs: moderatum in omnibus, qui secundum naturam se habent. Vnde Hipp. scribit, modicum humorem in pericardio contineri: ut cor sanum in custodia sua florescat. Etenim eo prorsus consumpto, hectica suboritur. Redundante autem, palpitatio cordis hominem affligit. Caterum quod is & vivis & defunctis insit. I. sensus in vivorum & mortuorum anatome docet. II. auctoritas artis procerum, quorum jam mentio facta, confirmat. III. usus & necessitas illius demonstrat. Cum enim cor viscus sit calidissimum naturam, & perenni motu incalescat magis, ne inflammaretur tandem, & ardore assiduo quasi torreretur, planeq; contabesceret, opus ei fuit refrigerante & humectante subsidio. Tale verò humorem pericardij esse, inde liquet, quia aqueus. Atq; hunc usum etiam Hipp. in princip. I. de corde indigitat, cum ait: habet cor humiditatem tantam, quanta satis est aestuanti in medelam.

V I I.

Ex quamam materia dictus pericardij humor generetur? De materia illius opiniones sunt variae. Hippocrates vult libello allegato, aliquam portionem potius per afferre arterie parietes ad pulmones, ab his ad cor, & inde ad pericardij cavitatem ferri. Quam sententiam Archangel. Piccolhom: lib. 4. anat. lect. 2. maxime probabilem esse dicit: utpote experientia ab Hipp. confirmatam. Idem tamen ibidem quing; alias materia species

Species esse posse scribit. I. portionem quandam seminis aquosam in primâ statim partium conformatione subministratam. II. cordis pinguedinem, assiduis cordis motibus agitatâ, & in aquosum humorem conuersam. III. crassio rem inspirati aeris partem, ob densitatem pericardij in aquam resolutam. IV. aquosa tertia concoctionis excrementa. Fuliginosa enim cordis excrementa expelli in systole: halitosa insensibiliter dissipari: aquosa verò sudoris specie in pericardium recondi. V. partem salivâlis humiditatis, quam tonsillæ, sive amygdalæ, eructant, & non tantum os & linguâ rigant: verum etiam asperam arteriam perfundunt. His VI. addere licet, serum scilicet quod ex tunicis vasorum cordis exudat, inq. pericardium destillat. Plurimum namq. feri in venis & arterijs continetur. Item VII. nimirum vapores ex humorib. cordis ab ejusdem motu & calore excuscatos. Humiditates enim attenuantur, rarefiunt, & in halitus vertuntur, qui cû propter densitatē pericardij exitum non habeant, condensantur, & mutantur in aquâ. Id quod exemplo vasorum destillatoriorum declarare licet. Nam calor ignis ex materia cucurbitæ inclusâ vapores excitat. Vapores propter levitatē moventur sursum: densum autē operculum offendentes, ulterius ferri nequeunt. Subsistunt ergo, densantur, & in aquâ vertuntur: quæ propter gravitatē per tubum, sive canalem alembici destluit in vas subjectum, quod recipiens appellatur. Nos quid sentiamus, paucis edifferemus. Arbitramur autem, pinguedinē cordis materiam non esse: I. quia humor pericardij foret pinguis & oleosus. At similis est sero, aquæ, & urine, nisi quod acrimoniam & salsedinem non, ut urina, habeat effatu dignam. II. quia pinguedo tandem cordis consumeretur. Assidua enim humoris pericardij reparatio flagitat: quia jugis illius est absorptio. Aquosam seminis portionē propterea materia non esse putamus: quia semē in partes transformatur. Deinde, quia cōsumptio & reparatio hujus humoris satis innuit, aliâ subesse materiam. Quomodo crassior inspirati aeris portio aquæ illius genitrix esse possit, nō satis perspicimus. Ingressur quidem cor: sed calefacta rursus in systole expellitur: in pericardium autem minimè sese insinuat. Potius aliquam partē, & nonnihil etiam salivâlis humiditatis, ab asperâ arteriam, ab hac ad bronchia pul-

monum, & ab his per arteriam venosam ad sinistrū cordis sinum penetrare posse concedimus. Sed quomodo rursus egrediatur, in pericardium effundatur, non videmus: eò quòd nulla vasa à corde ad illud exporrigi Anatome doceat. Nisi dicere placeat, per caca cordis spiracula transudare. At cur serum cordis, aquè tenue, & sanguis vitalis, spirituosus & subtilis admodum, non eodem modo transudant? Serum vasorum cordis per tunicas eorum transcolari, & in pericardium fluere, dictū videtur durum. Nam duo illius vasa, vena scilicet arteriosa, & arteria magna tunicas habent crassissimas, numero duas, & si Galeno lib. 1. de sem. 13. & l. 6. ul. part. 10. creditur, sextuplo crassiores, quàm vena. Harum enim qualibet unà tantum & simplici tunicà gaudet. Quare si serum exudare potest per crassas arteriarum tunicas: poterit etiam per tenues venarum. At hoc non fieri testatur ^{auto. 11a.} E. nec illud fieri credendum. Rursus si exudat per tunicas arteriarū cordis, quæ causa diversitatis, quòd non exudet per arterias reliqui corporis, cum in omnibus serū contineatur? Itaq; concludimus, materiam proximā humoris in pericardio vapores esse, à cordis calore ex serosis humiditatibus excuscatos, & à densitate pericardij detentos: ex quo conglobantur, & in guttas abeunt. Quod si quis partem potūs, saliva, & seri vasorum cordis pro materiā habere velit, illi quidem non repugnamus: dummodò de materiā mediā à atq; remotā hoc ipsum intelligat.

VIII.

Vtrum effluxio aquæ & sanguinis ex latere CHRISTI, lanceā militis aperto, naturalis fuerit necne? Sunt qui agentē defendant: hac moti ratione: quoniā in pericardio aqua: in utroq; autem cordis ventriculo sanguis contineatur. Itaq; corde confosso, naturalissimum esse dicunt, si aqua & sanguis effluat. Censemus, effluxum istum ratione quidem materiæ naturalem fuisse: quia naturaliter non tantū in venis & arterijs omnibus, sed etiā in corde sanguis & aqua, siue serum continetur. Itaq; confossis conceptaculis sanguis & serum effluit. Ratione autem modi & finis, siue significationis, planè hyperphysicum fuisse: 1. quia non confusè, ut aliàs naturaliter fieri solet, sed distinctè duo isti humores effluerunt,

xerunt. II. quia serum, quod in vasis & corde consistit, purum non est: sed bile infectum. Quare naturaliter sub pura aqua specie, quae alieni coloris experta est, effluere nequit. III. quia sanguis, qui in cordis delitefcit ventriculus, homine extincto, concrefcit & in grumos vertitur, ut liquidi corporis in modum fluere non possit. At qui CHRISTVS Salvator ante apertionē lateris jam dudum expirarat. Quomodo ergo naturaliter emanare potuit ex corde sanguis profluens & liquidus? Vel si ex vulneratis prodijt vasis, quomodo serum à sanguine separatum & aquae instar purum atq; sincerum prodibat? IV. quia si aqua & sanguis ille naturaliter scaturisset ex faucibus Mediatoris corde, utiq; in cavitatem thoracis defluxisset: non extra latus erupisset. Ratio est: quoniam cor lateri contiguum non est: sed in medio thoracis collocatum. Aqua insuper non exisset largiter & copiose: quia in corporib; sanis benèq; dispositis, quale CHRISTI Servatoris fuisse nemini dubiū, aqua pericardij modica est. V. quia effluxus ille sanguinis & aquae duo denotabat novi Testamenti Sacramenta. VI. quia autētm, Evangelista Iohannes, effluxum istum pro miraculoso, extraordinario, & planè hyperphysico habet. Propterea ne quis de historiae veritate dubitare possit, & suo, & aliorū testimonio eū confirmat. Sic enim ille c. 19. v. 35. Et qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium ejus; & ille scit, quòd vera dicat, ut & vos credatis. Nam rationi humane absurdum videtur, si statuatur, sanguinem roseum & liquidum, itēq; aquam puram atq; sinceram nō confuse, sed distinctè, ut inter nosci queant, ex corpore dudum extincto, manare posse.

I X.

An arteria sponte sua pulsent, & perinde, ut cor, vim habeant propria in vitam, nō aliunde influentem? Galenus scribit l. 6. de plac. Hipp. & Plat. c. 7. agentem defendisse Praxagoram & Philotimum. Verūm eos refutat Avroliq;. Nam si arteria transversim dissecetur, pars cordi vicina tantum pulsabit: quae verò à corde est sejuncta, pulsu privabitur. Idem eveniet, si arteria cum corde conjuncta maneat, & vinculo duntaxat intercipiatur. Pars quippe existens supra ligaturā movebitur: quae infra eam est, quiescet. Quid ita? Quia illa influxum cordis habet, Haec eodem obli-

gaturam caret. Itaq; Galenus ibid. statuit, pulsum arteriarum à corde proficisci: vñq; pulsatilem per tunicas earum ferri: non per carva. Prius probamus hoc medio: quia moto corde, moventur & arterie, si nihileas impediatur: & quiescente corde, etiam arterie immotæ persistunt. Quin imò arterie etiam differentias motuum cordis sequuntur. Posterius verò Galenus lib. quod sang. nat. in arter. contineatur c. ult. experientia confirmat. Nam si calamus in arteriam mittatur, etiam si totus canalis obturetur, non minus pulsabit arteria. At si filo, aut laqueo tunica premantur, illico pulsus cessabit.

X.

Utrum cor & arterie uno eodémq; motu moveantur necne? Sensus questionis est, an dilatato corde dilatentur arterie, & contracto contrahantur? Ad illam respondent negando Erasistratus, veluti patet ex Gal. l. 4. diff. puls. c. 6. Avicenna l. i. can. fen. i. doctr. 6. cap. 4. ubi dicit, facultatem vitalem simul dilatare & constringere: quod non nisi secundum diversas partes fieri potest: cum contraria in uno eodémq; subjecto eodem tempore esse nequeant. Et Conciliator diff. 80. Rationes videantur apud Andr. Laurent. lib. 9. anat. cap. 6. quæst. 10. Vallesium lib. 3. contr. cap. 3. & Concil. loco alleg. Contrà affirmando respondet Galenus lib. de puls. ad tyron. cap. 1. l. 4. de diff. puls. cap. 6. lib. de uf. puls. cap. 5. l. 7. adm. anat. cap. 14. & alibi. Cujus sententiam nos amplectimur: præsertim cum videamus etiam Aristotelem l. de Respir. & inter neotericos. Andr. Laurentium, Valles. loc. cit. nec non Fernellium l. 6. quæst. 10. c. 17. eam approbare. Movent autem nos non tam autoritates, quam rationes & experientia. Et experientia quidem in promptu est. Nam si una manus regioni cordis, altera carpo admoveatur, utrobique similis motus percipietur. Rursus si vivum secetur animal, iisdem motibus cor & arterie agitari deprehendetur. Ratio vero est: I. quia motus arteriarum manat à facultate cordis sphygmica. Itaq; una cum corde attolluntur & summittuntur. II. quia idem est motus totius & partis. At cor est instar rotæ: arterie instar partium: suntq; cordi continuæ. Quare simul & semel eodem moventur.

uentur motu. III. quia pulsus cordis & arteriarum naturalis est: cum ab interno proficiatur principio. Ergo uniformis. Plures rationes videantur apud Laurentium.

X I.

Sitne pulmo frigidus an calidus? Pro frigiditate sequentes adferri possunt rationes. I. quia ex frigidis constat partibus: membrana scilicet & innumeris propaginibus arterie aspera, nec non arterie venosa, & vena arteriosa. II. quia secundum Galen. lib. 3. alim. fac. c. 12. alimentum praeber phlegmaticam habens naturam. III. quia pituitosis scatet humoribus: velut excretio, qua fit per tussim, ostendit. IV. quia frigidis affectibus facile corrumpitur: v. g. asthma, orthopnoea, obstructione, tuberculis, grandinibus, &c. V. quia frigidam aërem jugiter inspirat, & ossibus atq. cartilaginibus cinctus est. Atq. hanc temperaturam suo calculo etiam Author lib. de corde & lib. de anat. vivor. comprobat. Verum probabilius longè contraria est complexio, scilicet calida. I. quia pulmo carnosus est. II. quia sanguineus. III. quia calide, tenui & spirituoso alitur sanguine: qui in dextro cordis ventriculo confectus: teste Galeno l. 4. us. part. c. 14. & l. 6. us. part. c. 10. IV. quia quasdam naturas facit sitibundas: quemadmodum idem docet in puer. c. 64. Vnde Aristot. l. 3. part. an. c. 8. scribit, vesicam hys tantum inesse animalibus, quibus pulmo est praecalidus & errans. Esse enim illa ob caloris excessum sitibunda: & propterea multum bibere, multumq. excrementi serosi colligere: quod neq. concoqui à ventriculo, neq. sufficienter cum primae concoctionis excrementis egeri possit. Opus igitur esse peculiari conceptaculo, in quo usq. ad tempus excretionis asseruetur. Rationes pro frigiditate allatae tales sunt, quibus facile responderi potest. XII.

Num pulmo humidus sit, an siccus? Pro siccitate leviculae aliquot rationes adferri queunt: I. quia pulmo partes habet membranosas, venosas, arteriosas, & cartilagineas. II. quia tenui, calido spirituosq. sanguine alitur: teste Galeno l. 6. us. part. cap. 10. qui videtur biliosus: cum, ut idem tradit lib. 4. us. part. cap. 15. flavus sit. Vnde Avicenna lib. 1. can. fen. 1. doct. 4. cap. 2. dicit, pulmonem nutriri sanguine calidissimo, & multa

& multa admixto cholera. Ex quo concludit, pulmonem in sui substantiâ
 & naturâ consideratum, non vehementi humiditate humidum esse. Natu-
 ralem enim membri alicujus complexionem similem esse complexionem nutri-
 menti. Quod autem multis sciteat humiditatibus, duas esse causas docet:
 unam copiam vaporum, qui ad illum aliunde feruntur: alteram ubertatem
 phlegmatis, quod à capite destillat. Ideôq; madidum potius, quam humi-
 dum dici debere. Humidum autem appellari, quod extraneâ & adventi-
 tiâ humiditate preditus sit, non naturali. Verùm verior sententia est Ga-
 leni, qui lib. 1. de temperam. cap. ult. & lib. 2. de temperam. cap. 3. pul-
 monem humidum statuit. Est enim substantia ejus mollis & laxa. Ut au-
 tem dura quæ sunt, sicca sunt: ita quæ mollia sunt, pro humidis merito ha-
 benda. Huc accedit, quod viscus sit sanguineum. Numerosis enim consper-
 sum est venis atq; arteriis. Difficilia quoque curatu ejus sunt ulcera: non
 tantùm propter illas causas, quas Galenus lib. 5. meth. cap. 8. Alexand.
 Aphrod. problem. 17. l. 2. & Avicenna lib. 3. can. fen. 10. tr. 4. cap. 18.
 exponunt: motum scilicet pulmonum perpetuum, consolidationem retar-
 dantem: difficilem & periculosam puris ac sordium evacuationem: quæ
 non per locum declivem, sed superiorem: & non nisi per rursim, pulmonum
 ulcus magis lacerantem, fieri potest: egram & impeditam convenientium
 remedium ad locum adfectum penetrationem: spermaticam vasorum
 pulmonum substantiam, quæ egrè coalescit: & contrarietatem indicatio-
 num: quod ulcus siccationem: febris autem, quæ perpetuò adjuncta, hume-
 ctationem postulet: sed etiam propterea, quoniam humida pulmonum
 est substantia: & quidem tum nativâ humiditate, ratione principiorum
 generationis & nutritionis: tum adventitiâ, ratione humorum aliunde af-
 fluentium. Argumenta pro siccitate nihil concludunt. Nam hic de pro-
 pria carnis pulmonum temperatura queritur, quæ parenchyma dicitur: quæ
 velut ex sanguine genita, vel, ut Galenus lib. 6. ul. part. cap. 10. loquitur,
 velut ex sanguineâ spumâ, eâq; concretâ, conflata, rectè humida statuitur.
 Quod si Galenus aliquando dixit, pulmonem bilioso nutriri sanguine,
 per eam sanè non nisi tenuem, præcalidum, spirituosum, &
 quodammodo flavum, qui in dextro cordis sinu
 generatur, intelligit, qui bi-
 lioso similis.

F I N I S.

01 A 6570

ULB Halle
002 937 867

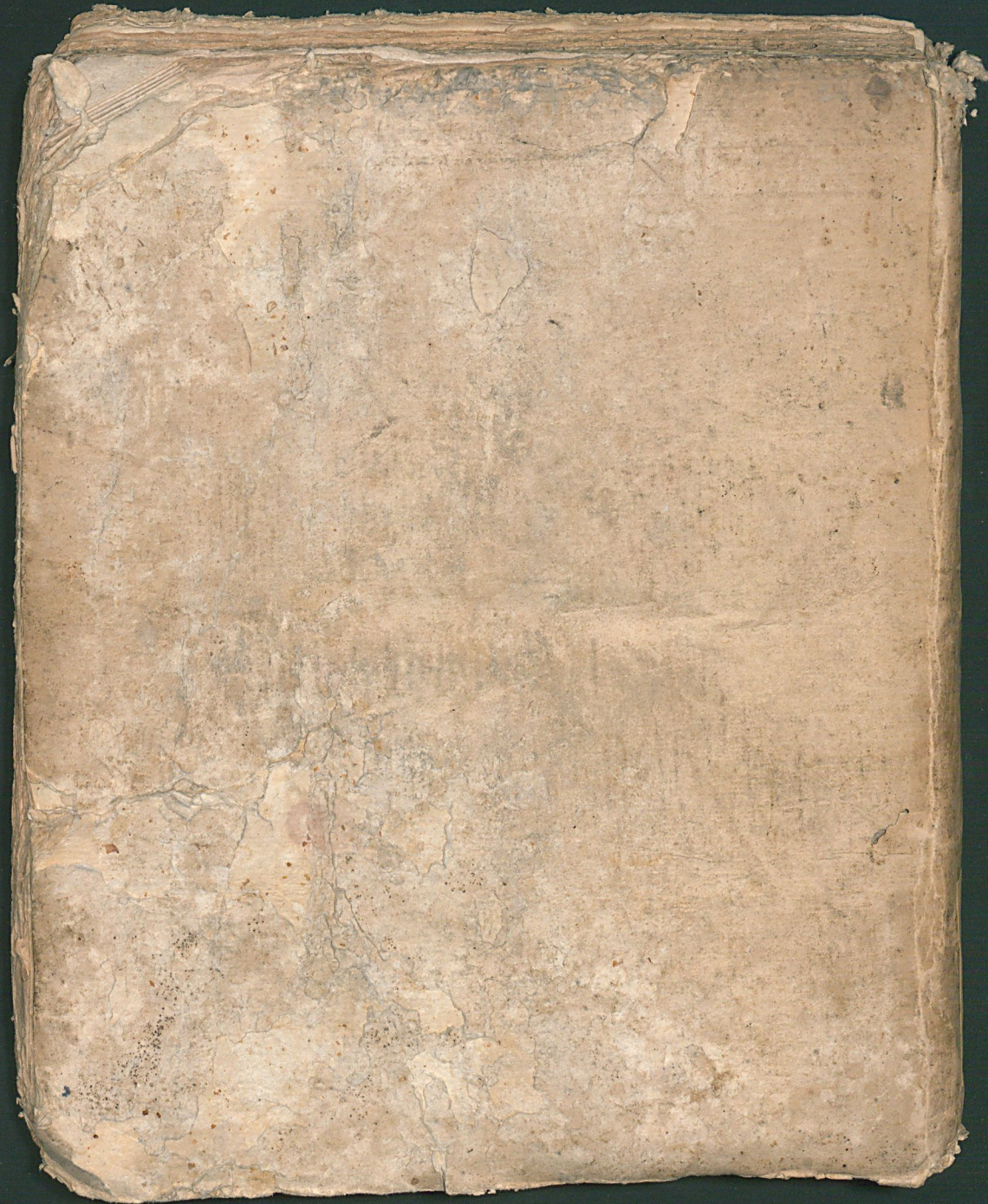
3

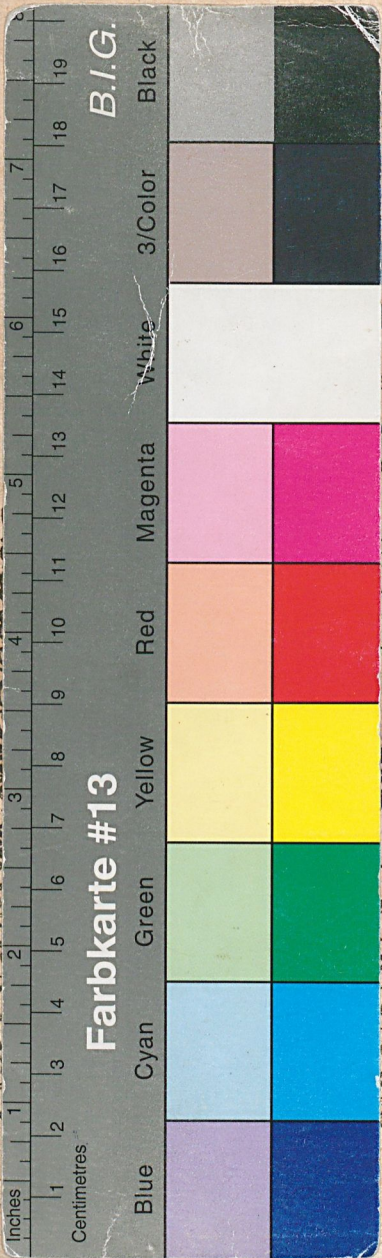

12

1017

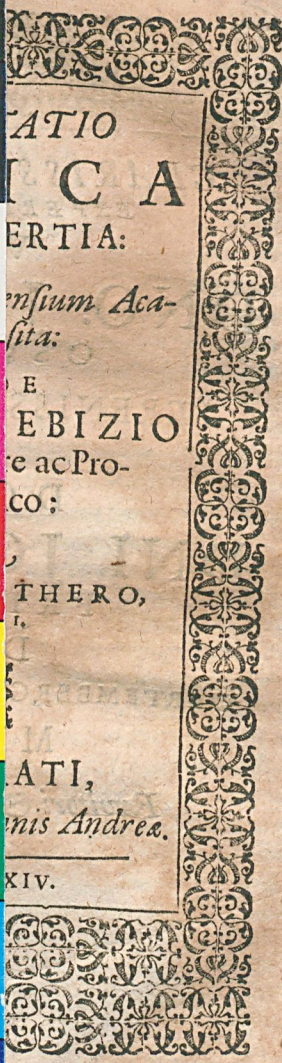

B.I.G.

Farbkarte #13

...ATIO
... C A
...ERTIA:
...ensum Aca-
...sita:
...E
...EBIZIO
...e ac Pro-
...CO:
...THERO,
...
...ATI,
...nis Andrea.
...XIV.

14

